

Sygn. akt: IV Ca 124/17

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2017r.

Sąd Okręgowy w Płocku, IV Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca SSO Małgorzata Szeromska

Sędziowie: SO Waław Banasik

SO Renata Wanecka (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Bałdyga

po rozpoznaniu na rozprawie 5 kwietnia 2017r.

sprawy z wniosku W. Z.

z udziałem J. Z. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Rejonowego w Ciechanowie z 31 października 2016r.

sygn. akt I Ns 335/15

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. tytułem zwrotu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny poczynionych po 31 października 2016r., zasądzić od J. Z. (1) na rzecz W. Z. kwotę 270,51 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych, pięćdziesiąt jeden groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 lutego 2017 r.;
3. przyznać adwokatowi W. P. wynagrodzenie za pomoc prawną świadczoną z urzędu wnioskodawczyni w II instancji w wysokości 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) wraz z należnym podatkiem VAT, które należy wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Ciechanowie;
4. przyznać radcy prawnemu J. K. (1) wynagrodzenie za pomoc prawną świadczoną z urzędu uczestnikowi postępowania w II instancji w wysokości 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) wraz z należnym podatkiem VAT oraz kwotę 190,56 zł (sto dziewięćdziesiąt złotych pięćdziesiąt sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów podróży, które należy wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Ciechanowie.

Sygn. akt IV Ca 124/17

UZASADNIENIE

We wniosku złożonym 11 czerwca 2015r. W. Z. domagała się dokonania podziału majątku wspólnego należącego do niej i do jej męża J. Z. (1). Wskazała, że łącząca ich wspólność majątkowa ustała wskutek wyroku Sadu Rejonowego w Ciechanowie z 30 lipca 2014r. w sprawie III RC 241/14. Podniosła, że do majątku dorobkowego

należy spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w C. przy ulicy (...) o powierzchni 58,5 m², o wartości 100.000 zł wraz z wyposażeniem. W. Z. wniosła również o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym w proporcji 85% dla wnioskodawczyni i 15% dla uczestnika postępowania. Ponadto domagała się rozliczenia poniesionych przez nią wydatków z majątku osobistego na majątek wspólny w postaci wyłożonych przez nią kosztów utrzymania mieszkania od dnia ustanowienia rozdzielnosci majątkowej oraz spłaty zadłużenia związanego z telefonem należącym do męża.

J. Z. (1) co do zasady uznał wnioski o podział majątku wspólnego, nie kwestionował jego składu. Domagał się jednak oddalenia wniosku o ustalenie nierównych udziałów. Ostatecznie zgodził się na sposób podziału polegający na przyznaniu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego żonie i całego wyposażenia z wyjątkiem regału, łóżka, stolika i dwóch puf. Spór dotyczył terminu wydania mieszkania oraz zapłaty świadczeń wynikających z dopłaty i zwrotu wydatków z majątku osobistego na majątek wspólny.

Postanowieniem z 31 października 2016r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie:

- ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni W. Z. i uczestnika postępowania J. Z. (1) wchodzi: 1) spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku wielorodzinnym przy ul. (...) w C., stanowiącego lokal kategorii M-4 o powierzchni użytkowej 58,50 m², znajdującego się w zasobach mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. o wartości 137.000 zł, 2) wyposażenie lokalu mieszkalnego: a) szafa, komoda, witryna o łącznej wartości 500 zł, b) wersalka o wartości 100 zł, c) stół i 4 krzesła o łącznej wartości 150 zł, d) telewizor o wartości 600 zł, e) ława i 2 fotele o łącznej wartości 120 zł, f) dywan o wartości 50 zł, g) regał o wartości 100 zł, h) łóżko o wartości 80 zł, i) ława o wartości 20 zł, j) 2 pufy o łącznej wartości 30 zł, k) szafka o wartości 20 zł, l) telewizor o wartości 50 zł, m) regał o wartości 80 zł, n) łóżko o wartości 50 zł, o) stolik o wartości 15 zł, p) 2 pufy o wartości 30 zł, q) szafki o wartości 150 zł, r) stół i 4 taborety o łącznej wartości 70 zł, s) kuchenka mikrofalowa o wartości 20 zł, t) pralka automatyczna o wartości 100 zł, u) pralka (...) o wartości 10 zł, v) szafka do butów o wartości 20 zł. Ponadto Sąd ustalił, że wartość majątku wspólnego W. Z. i J. Z. (1) podlegającego podziałowi wynosi 139.365 zł (punkt II). Sąd Rejonowy oddalił wniosek W. Z. o ustalenie nierównych udziałów, a ich udziały w majątku wspólnym są równe i wynoszą po 1/2 części, tj. po 69.682,50 zł (punkt III). Sąd dokonał podziału majątku wspólnego W. Z. i J. Z. (1) w ten sposób, że wnioskodawczyni przyznał na wyłączną własność składniki majątku wspólnego opisane w pkt I ppkt 1 i 2 lit a-l i q-v postanowienia, tj. o łącznej wartości 139.190 zł, zaś uczestnikowi postępowania przyznał na wyłączną własność składniki majątku wspólnego z pkt I ppkt 2 lit m-p postanowienia, tj. o łącznej wartości 175 zł (punkt IV). Sąd zasądził od W. Z. na rzecz J. Z. (1) tytułem dopłaty kwotę 69.507,50 zł, płatną w ciągu 3 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie do dnia zapłaty na wypadek uchybienia terminowi płatności (punkt V). Ponadto ustalił, że W. Z. po ustaniu wspólności ustawowej poniosła nakłady z majątku osobistego na majątek wspólny w łącznej kwocie 18.157,48 zł (punkt VI) i zasądził od J. Z. (1) na rzecz W. Z. kwotę 9.078,74 zł tytułem rozliczenia nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, płatną w terminie 3 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie do dnia zapłaty na wypadek uchybienia terminowi płatności (punkt VII), oddalając wniosek w pozostałej części (punkt VIII). Sąd Rejonowy nakazał W. Z. wydanie uczestnikowi postępowania J. Z. (1) ruchomości opisanych w pkt I ppkt 2 lit m-p, z tym, że odroczyć obowiązek ich wydania do czasu dokonania przez uczestnika postępowania J. Z. (1) całej spłaty wskazanej w pkt VII tytułem rozliczenia nakładów z majątku osobistego W. Z. na majątek wspólny (punkt IX) oraz nakazał J. Z. (1) wydanie nieruchomości opisanej w pkt I ppkt 1 oraz ruchomości opisanych w pkt I ppkt 2 lit a-l i q-v postanowienia, z tym, że odroczyć obowiązek ich wydania do czasu dokonania przez wnioskodawczynię całej dopłaty wskazanej w pkt V tytułem należnego uczestnikowi postępowania J. Z. (1) udziału w majątku wspólnym (punkt X). W punktach XI – XIX Sąd przyznał wynagrodzenia pełnomocnikom za pomoc prawną świadczoną z urzędu wnioskodawczyni i uczestnikowi postępowania oraz orzekł o kosztach.

Sąd Rejonowy ustalił:

Strony zawarły związek małżeński 22 września 1973 r. Przed jego zawarciem ani w czasie jego trwania małżonkowie Z. nie zawierali umów majątkowych małżeńskich. Z małżeństwa tego mają dwóch dorosłych synów: R. Z. i J. Z. (2).

Z dniem 23 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie III RC 241/14 ustanowił między małżonkami Z. rozdzielność majątkową.

J. Z. (1) był członkiem Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C.. W czasie trwania małżeństwa małżonkowie Z. ze wspólnego majątku dokonali wpłaty wkładu do Spółdzielni, a następnie na ich wniosek przekształcono spółdzielcze lokatorskie prawa do lokalu nr (...), położonego w budynku przy ul. (...) w C. w spółdzielcze prawo własnościowe. Jego wartość wg. stanu na dzień ustania wspólności majątkowej małżonków i cen aktualnych, wynosi 137.000 zł.

W. Z. i J. Z. (1) wspólnie urządzali mieszkanie oraz wspólnie nabyli jego wyposażenie, sprzęty AGD i RTV oraz inne ruchomości (opisane szczegółowo w postanowieniu)

Wnioskodawczyni pracowała w aptece. Obecnie utrzymuje się z emerytury w wysokości 1.700 zł netto miesięcznie.

Uczestnik postępowania od 1969 r. do 1993 r. pracował, jako tokarz m.in. w Zakładzie (...) w C., Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w C., jako blacharz – dekarz w Wojewódzkim Związku Spółdzielni Mieszkaniowych Zakładzie Budowlanym w C., Społecznym Przedsiębiorstwie Budowlanym Spółdzielnia w C., (...) Przedsiębiorstwie (...) w C., gdzie w przeliczeniu „na obecne pieniądze” zarabiał ok 4.000 zł, jako dozorca w Spółdzielni (...). Od 21 stycznia 1992 r. do 31 grudnia 2004 r. i od dnia 19 września 2005 r od 28 lutego 2010 r. J. Z. (1) otrzymywał rentę chorobową z tytułu niezdolności do pracy z powodu niepełnosprawności w stopniu lekkim. Jednocześnie w tym czasie i do 2014 r. podejmował różnego rodzaju prace zlecone w celu zwiększenia osiąganych dochodów, m.in. w Przedsiębiorstwie Usługowym (...) z siedzibą w C., jako strażnik w (...) Usługowej Spółdzielni (...) w Ż., jak pracownik ochrony Agencji Ochrony (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., jako pracownik gospodarczo – produkcyjny w (...) B. C. Sp. j w likwidacji w C., jako dozorca w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) s.c. z siedzibą w P. i w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) s.c. w P.. Od 2014 r. jest zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w C., jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku.

Dochody stron z wynagrodzenia ze stosunku pracy, emerytury lub renty bądź też z samodzielnej działalności gospodarczej kształtowały się następująco:

rok	J. Z. (1)	W. Z.
1997	10.083,06 zł	
1998	5.708,30 zł	
1999	6.326,70 zł	
2000	6.019,99 zł	
2001	5.307,40 zł	13.384,78 zł
2002	5.830,34 zł	
2003	9.259,14 zł	6.604,32 zł
2004	5.743,74 zł	14.689,59 zł

2005	6.618,35 zł	16.779,39 zł
2006	9.495,01 zł	
2007	13.662,44 zł	
2008	26.058,73 zł	
2009	6.563,33 zł	11.887,72 zł
2010	12.396,84 zł	12.720,77 zł
2011	13.957,03 zł	
2012	6.193 zł	
2013	1.653,62 zł	
2014	5.035,33 zł	

J. Z. (1) był kilkakrotnie skazany za znęcanie się nad rodziną i oddany pod dozór kuratora. Również kilkakrotnie - z powodu problemów alkoholowych - był kierowany na leczenie. W chwili obecnej trwa nadzór kuratora nad jego leczeniem odwykowym.

J. Z. (1) 1 lipca 1987 r. zawarł ze Spółcznym Przedsiębiorstwem Budowlanym Spółdzielnia w C. umowę pożyczki na dofinansowanie wkładu mieszkaniowego w wysokości 100.000 zł, która była spłacana przez dokonywanie potrąceń przez zakład pracy z jego wynagrodzenia za pracę. Uczestnik postępowania ponadto 9 sierpnia 1996 r. zawarł umowę kredytu z (...) Bankiem (...) S.A. z siedzibą w L. na zakup dwóch rowerów, natomiast 20 lutego 1997 r. - na zakup kompletu wypoczynkowego składającego się z wersalki, 2 foteli i 2 puf oraz w dniu 25 lipca 2008 r. - z (...) Bankiem (...) S.A. z siedzibą we W. na zakup zestawu pokojowego.

Postanowieniem z 23 listopada 2011 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie III RNs 273/11 nakazał firmie (...), Rogowski K, W. A, PPHU (...) Sp. j. z siedzibą w P., aby przypadające J. Z. (1) wynagrodzenie było wypłacane w 50% do rąk jego żony W. Z., natomiast w sprawie o sygn. akt III RC 211/12 małżonkowie zawarli ugodę, w której J. Z. (1) zobowiązał się przekazywać kwotę 300 zł miesięcznie na rzecz W. Z. tytułem obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny (kosztów utrzymania mieszkania z mediami), począwszy od dnia 1 czerwca 2012 r.

J. Z. (1) w czasie trwania między małżonkami ustroju wspólności ustawowej (czyli do 23 czerwca 2014 r.) przekazał na ręce W. Z. w dniach: 13 lipca 2012 r., 13 sierpnia 2012 r., 11 września 2012 r., 10 października 2012 r., 12 listopada 2012 r., 11 grudnia 2012 r. kwoty po 300 zł, w dniu 12 stycznia 2014 r. – 500 zł, natomiast 25 marca 2014 r. – 300 zł na poczet opłat za korzystanie z nieruchomości.

W czasie trwania wspólności majątkowej W. Z. 4 grudnia 2012 r. dokonała wpłaty na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. w kwocie 783,26 zł tytułem zapłaty za świadczone usługi telefoniczne.

Po ustaleniu wspólności majątkowej opłaty za mieszkanie oraz opłaty eksploatacyjne ponosiła tylko i wyłącznie W. Z.. Wyłożyła na ten cel łącznie 14.199,79 zł. Ponadto w dniu 26 maja 2015 r. dokonała przelewu na poczet zadłużenia w sprawie o sygn. akt KM 574/15 w kwocie 3.498,69 zł oraz w dniu 18 czerwca 2015 r. z tytułu zawartej umowy z dnia 28 kwietnia 2014 r. w kwocie 459 zł (razem 18.157,48 zł).

Do chwili wydania orzeczenia w sprawie wnioskodawczyni i uczestnik postępowania mieszkali we wspólnym lokalu i nie dokonali podziału majątku wspólnego.

Dokonując oceny prawnej, Sąd I instancji podniósł, że zgodnie z art. 31 § 1 kro, z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa), obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Do podziału majątku, który był objęty wspólnością ustawową – od chwili jej powstania – stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku i o zniesieniu współwłasności w częściach ułamkowych (art. 46 kro, art. 684 kpc, art. 1035 i nast. kc oraz art. 210 i nast. kc). W toku postępowania o podział majątku wspólnego Sąd ustala skład majątku wspólnego oraz jego wartość (art. 684 kpc w zw. z art. 567 § 3 kpc), z tym, że skład majątku ustala się wg. stanu w dacie ustania wspólności, zaś wg. cen z chwili podziału majątku, a w przypadku nieruchomości – w zasadzie wg. cen rynkowych.

Sąd wskazał, że ani skład majątku wspólnego stron, ani ostatecznie też jego wartość nie była między nimi sporna.

Natomiast art. 53 § 1 kro stanowi, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym, także po ustaniu wspólności. Zgodnie z art. 53 § 2 kro, z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku.

Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, Sąd podkreślił, że przy ocenie istnienia ważnych powodów w rozumieniu art. 43 kro, należy mieć na uwadze całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciężących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli. O powyższym nie decyduje zatem wyłącznie wysokość zarobków lub innych dochodów osiąganych przez małżonków, a znaczenie ma także, np. nakład pracy przy wychowywaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym. Ważnymi powodami są względy natury etycznej, które sprawiają, że w danych okolicznościach równość udziałów małżonków w majątku wspólnym wyraźnie kolidowałaby z zasadami współżycia społecznego. U podstawy art. 43 § 2 kro leży bowiem założenie, że tylko w małżeństwie prawidłowo funkcjonującym, usprawiedliwione są równe udziały w majątku wspólnym, mimo że małżonkowie przyczyniali się do jego powstania w różnym stopniu. Opiera się ono na więzach osobistych i gospodarczych między małżonkami oraz na obowiązku wzajemnej pomocy. To założenie odpada jednak, gdy małżonek rażąco lub uporczywie naruszał swe obowiązki wobec rodziny bądź doprowadził do zawinionego rozkładu pożycia.

Ponadto zgodnie z art. 6 kc, ciężar wykazania istnienia przesłanek warunkujących ustanie nierównych udziałów w majątku wspólnym, spoczywa na tym, kto zgłosi wniosek o ustalenie nierównych udziałów. Mając na uwadze przebieg postępowania dowodowego, Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że wnioskodawczyni nie wykazała przesłanek, które uzasadniałyby ustalenie nierównych udziałów stron w majątku wspólnym.

Stwierdzając powyższe Sąd wziął pod uwagę dowody z dokumentów, zeznań świadków – M. N. i S. Ż. oraz przesłuchania stron. Wynika z nich, że J. Z. (1) od początku trwania małżeństwa pracował w różnych zakładach pracy. Nawet w czasie otrzymywania renty chorobowej z tytułu niezdolności do pracy, podejmował różnego rodzaju prace zleczone w celu zwiększenia osiąganych dochodów, jako pracownik ochrony, pracownik gospodarczo – produkcyjny, czy dozorca. Co prawda z treści deklaracji podatkowych tylko za lata 1997 – 2014 wynika, że jego dochody plasowały się na różnym poziomie (czasem większym, czasem mniejszym niż wnioskodawczyni), jednakże zawsze były. We wcześniejszym czasie zarobki J. Z. (1) były dość znaczne - tj. plasowały się powyżej kwoty 4.000 zł miesięcznie, na co wskazują zeznania świadka S. Ż. – który wówczas z nim pracował oraz przedłożone umowy o pracę. Sąd podkreślił, że dzięki pracy uczestnika postępowania w w/w zakładach spółdzielczych oraz przynależności do spółdzielni, małżonkom

Z. przydzielono lokal, stanowiący przedmiot niniejszego postępowania, co wnioskodawczyni sama przyznała w trakcie swoich zeznań. Tym samym niewątpliwą zasługę w jego uzyskaniu, należy przypisać uczestnikowi postępowania. Lokal ten stanowi najistotniejszy i najwartościowszy składnik majątku wspólnego stron i jak wskazała sama W. Z. nie ona sama lecz, „my wspólnie uiściliśmy wpłatę za mieszkanie”, „pieniądze pochodziły z naszego majątku wspólnego”, „my wspólnie urządziliśmy to mieszkanie, meble kupowane były wspólnie”. Stąd też dziwi Sąd żądanie ustalenia nierównych udziałów, tym bardziej w tak znaczącej rozbieżności 85 % do 15 %.

Sąd I instancji przyznał, że uczestnik postępowania obecnie ma problemy alkoholowe, które trwają już jakiś czas, brak jest natomiast dowodu na okoliczność, że już w chwili nabywania tego składnika majątku oraz łącznie z nim wyposażenia mieszkania (co było powiązane) się z nimi borykał. Wprost przeciwnie, jeszcze przed zniesieniem przez Sąd wspólności ustawowej, przekazywał co miesiąc od 13 lipca 2012 r. – 25 marca 2014 r. na ręce małżonki za pokwitowaniem kwoty w wysokości po 300 zł i 500 zł na poczet należności związanej z korzystaniem przez niego z mieszkania. Fakt, że po zniesieniu wspólności ustawowej zaprzestał regulowania należności z tytułu utrzymania mieszkania, nie może decydować o nierównych udziałach, gdyż w tym czasie strony nie zgromadziły już żadnego majątku wspólnego.

Konkludując, Sąd stanął na stanowisku, iż nie można przyjąć za podstawę nierównych udziałów stron w majątku wspólnym faktu, że obecne zachowanie dłużnika nie należy do poprawnych, ale patrząc w szerszej perspektywie, co zostało omówione powyżej, z tych przyczyn Sąd oddalił wnioski o ustalenie nierównych udziałów.

Natomiast sposób podziału majątku między małżonkami nie był między nimi sporny. Strony zgodnie wniosły o przyznanie na wyłączną własność wnioskodawczyni nieruchomości w postaci mieszkania oraz znacznej części ruchomości, których łączna wartość opiewała na kwotę 139.190 zł. W odniesieniu do uczestnika postępowania, strony wniosły o przyznanie na jego rzecz wyposażenia pokoju przez niego zajmowanego o łącznej wartości 175 zł. Tym samym Sąd przychylił się ku zgodnemu wnioskowi.

Na podstawie art. 212 § 2 kc Sąd Rejonowy zasądził na rzecz uczestnika od wnioskodawczyni dopłatę, którą wnioskodawczyni co do zasady zgodziła się uiścić. Wysokość dopłaty dla uczestnika postępowania z prawa przyznanego wnioskodawczyni własności nieruchomości oraz określonych wyżej ruchomości wynosiła 69.507,50 zł ($139.365,00 : 2 = 69.682,50$ zł, $69.682,50$ zł – 175,00 zł = 69.507,50 zł). Natomiast na podstawie art. 212 § 3 kc Sąd orzekł o obowiązku jej uiszczenia w terminie 3 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, biorąc pod uwagę wnioski W. Z., na który przystał uczestnik postępowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc na wypadek uchybienia terminowi płatności.

Sąd Rejonowy podniósł, że zgodnie z art. 45 § 1 kro, każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Zwrotu dokonuje się przy podziale majątku wspólnego. Oprócz rozliczenia nakładów i wydatków poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty i z majątku osobistego na majątek wspólny w czasie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej, następuje również rozliczenie nakładów i wydatków dokonanych przez każde z byłych małżonków w okresie od ustania wspólności do chwili podziału majątku wspólnego. Podstawę dokonania takich rozliczeń stanowią art. 567 § 1 kpc w zw. art. 686 kpc.

Wnioskodawczyni domagała się rozliczenia wydatków, jakie jej zdaniem poniosła po ustaniu wspólności ustawowej z jej majątku osobistego, które stanowiły – spłatę zadłużenia z tytułu świadczonych przez (...) S.A. z siedzibą w W. usług telekomunikacyjnych w kwocie 783,26 zł, dokonanego przelewu na poczet zadłużenia w sprawie o sygn. akt KM 574/15 w kwocie 3.498,69 zł oraz na poczet zadłużenia wynikającego z umowy zawartej 28 kwietnia 2014 r. w kwocie 459 zł, jak również opłat związanych z utrzymaniem mieszkania, w łącznej kwocie 14.199,79 zł (5.741,00 zł, 533,00 zł, 1.996,71 zł, 893,41 zł, 1.083,10 zł, 1.436,36 zł, 1.415,52 zł i 1.100,69 zł).

Żądanie zwrotu wydatków, które wnioskodawczyni poczyniła z majątku osobistego na majątek wspólny – zdaniem Sądu I instancji - zasługiwało jednak na uwzględnienie jedynie w części. Sąd oddalił wniosek w części dotyczącej spłaty zadłużenia z tytułu świadczonych usług przez operatora telefonicznego w kwocie 783,26 zł. Z potwierdzenia przelewu,

które wnioskodawczyni przedłożyła do akt sprawy wynika, że wpłata nastąpiła 4 grudnia 2012 r., czyli w okresie, kiedy małżonków Z. obowiązywał jeszcze ustrój wspólności ustawowej.

Pozostałe roszczenie wnioskodawczyni o zwrot w/w wydatków po ustaniu wspólności majątkowej zostało przez nią prawidłowo wyliczone, czemu nie zaprzeczył uczestnik postępowania, dlatego Sąd ustalił je na kwotę 18.157,48 zł i zasądził jej połowę, tj. 9.078,74 zł, płatną w terminie 3 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty na wypadek uchybienia terminowi płatności,

Ponieważ podział majątku co do zasady nastąpił wg. zgodnych wniosków stron, Sąd o obowiązku wzajemnego wydania sobie przyznanych składników majątku postanowił odraczając obowiązek ich wydania do czasu dokonania odpowiednio - przez uczestnika postępowania całej wpłaty z tytułu rozliczenia nakładów z majątku osobistego wnioskodawczyni na majątek wspólny oraz – przez wnioskodawczynię całej dopłaty z tytułu wyrównania udziału w majątku wspólnym.

Sąd nie przyznał uczestnikowi postępowania prawa do lokalu socjalnego, uznając, że przepisy ustawy z 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 71, poz. 733 z późn. zm.) nie znajdują w tym wypadku zastosowania.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 kpc, zgodnie z którym każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Z uwagi na to, że zarówno wnioskodawczyni, jak i uczestnik postępowania, byli reprezentowani przez profesjonalnych pełnomocników z urzędu w osobach odpowiednio – adwokata W. P. i radcy prawnego J. K. (1), Sąd przyznał im wynagrodzenia w kwocie po 3.600 zł wraz z podatkiem VAT, z tym, że radcy prawnemu J. K. (2) zgodnie ze spisem kosztów - ponadto kwotę w wysokości 294,20 zł tytułem kosztów dojazdu.

Apelację od postanowienia złożyła W. Z., zaskarżając je w punktach III, V, VI, VII i VIII i zarzuciła:

obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie:

- 1) niejasną argumentację przemawiającą za słusznością swego orzeczenia w skarżonym zakresie, błędną interpretację ustalenia stanu faktycznego oraz niepełne i nieprawidłowe omówienie zgromadzonych w aktach sprawy dowodów, podczas gdy z dowodów tych wynika, iż brak było podstawy do ustalenia, że uczestnik postępowania w równym stopniu przyczynił się do powstania majątku wspólnego,
- 2) zdawkowe i niejasne omówienie powodów, dla których Sąd orzekający uznał iż brak jest podstawy faktycznej i prawnej do uwzględnienia stanowiska wnioskodawczyni w zakresie kwestii dotyczących źródeł finansowania powstania majątku wspólnego w kontekście przyczyniania się do stron do jego powstania oraz utrzymywania jego substancji,
- 3) uchybienie zasadzie swobodnej oceny dowodów polegające na pominięciu przez Sąd prawidłowych wniosków płynących z dowodów zgromadzonych w sprawie;

obrazę przepisów prawa materialnego poprzez:

- 1) błędną wykładnię przez Sąd Rejonowy art. 43 kro w stosunku do sytuacji będącej udziałem stron postępowania,
- 2) błędne ustalenie stanu faktycznego, stanowiącego podstawę orzeczenia w skarżonym zakresie poprzez niepełne i mylne wyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy oraz jego sprzeczność z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności nieodniesienie się w pełni do stanowiska i dowodów wysuwanych przez wnioskodawczynię, jak również pominięcie istotnych kwestii wynikających z powyższego, z jednoczesnym bezkrytycznym przyznawaniu przez Sąd racji wszelkim twierdzeniom i dowodom ze strony uczestnika postępowania,

przy uwzględnieniu okoliczności, iż większość z nich stanowiły jedynie dowody pośrednie, w części również sprzeczne ze sobą - tj. zarzut nierozpoznania przez Sąd istoty sprawy,

3) zbyt długi okres spłaty uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni, mimo trudnej sytuacji majątkowej wnioskodawczyni konsekwencją powyższego jest błędne ustalenie stanu faktycznego poprzez niewłaściwe określenie kwoty spłaty z pkt. V zaskarżonego postanowienia,

4) uwarunkowanie wydania nieruchomości opisanej w pkt I ppkt 1 przez uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni od warunku dokonania całej spłaty przez wnioskodawczynię na rzecz uczestnika postępowania wskazanej w pkt. V.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, wnioskodawczyni wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i ustalenie nierównych udziałów stron, polegające na ustaleniu, iż wnioskodawczyni przyczyniła się do powstania wskazanego majątku w 85%, a uczestnik postępowania w 15% i w związku z tym określić, iż udział w majątku wspólnym wnioskodawczyni wynosi 118.460,25 zł, zaś udział uczestnika postępowania w majątku wspólnym wynosi 20.904,75 zł oraz ustalenie, iż wnioskodawczyni poniosła ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny nakład w wysokości 14.199,79 zł i w związku z tym zasądzenie na jej rzecz od uczestnika postępowania połowy tej kwoty tj. kwoty 7.099,89 zł, płatnej w terminie 1 miesiąca od daty uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz w wysokości 4.741,95 zł i w związku z tym zasądzenie na jej rzecz od uczestnika postępowania kwoty 4.741,95 zł, płatnej w terminie 1 miesiąca, licząc od daty uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, a także nakazanie uczestnikowi postępowania wydanie nieruchomości opisanej w pkt. I ppkt 1 oraz ruchomości opisanych w pkt. I ppkt 2 lit a-1 i q-v w terminie 1 miesiąca od daty uprawomocnienia się orzeczenia, jak również ustalenie spłaty opisanej w pkt. VII od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni na 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz zasądzenie kosztów postępowania w postępowaniu apelacyjnym,

ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ciechanowie.

Ponadto W. Z. wniosła o rozliczenie w postępowaniu odwoławczym kwoty 541,03 zł, jako poczynionego przez nią nakładu z jej majątku osobistego na majątek wspólny, w ten sposób, aby zasądzić od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni połowy tej kwoty tj. kwoty 270,51 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

W odpowiedzi na apelację J. Z. (1) wniósł o jej oddalenie i przyznanie r.pr. J. K. (1) wynagrodzenie za pomoc prawną świadczoną uczestnikowi postępowania z urzędu w II instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do kwestii dotyczącej ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, ponieważ jest to najdalej idący zarzut apelacji.

Wbrew przekonaniu W. Z., Sąd Rejonowy nie naruszył art. 43 § 2 kro. Zastosowanie tego przepisu wymaga spełnienia dwóch przesłanek, mianowicie: przyczynienia się do powstania majątku wspólnego w mniejszym stopniu oraz zaistnienia ważnych powodów uzasadniających takie ustalenie.

Przez przyczynienie się do powstania majątku wspólnego rozumie się całokształt starań każdego z małżonków o założoną przez nich rodzinę i zaspokojenie jej potrzeb, a więc nie tylko wysokość zarobków czy innych dochodów osiągniętych przez każdego z nich, lecz także i to, jaki użytek czynią oni z tych dochodów, czy gospodarują nimi należycie i nie trwonią ich w sposób lekkomyślny. Poza tym, o stopniu przyczynienia się każdego z małżonków świadczą nie

tylko osiągnięcia czysto ekonomiczne, lecz także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym.

Tak więc w sytuacji, gdy w pierwszym okresie małżeństwa, uczestnik postępowania oddawał się pracy zarobkowej i staraniom o powstanie lub powiększenie majątku wspólnego, wnioskodawczyni zaś poświęcała swój czas wychowaniu dzieci i prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego, jednocześnie pracując zawodowo, ale zarabiając mniej od męża, uzasadnione jest przekonanie, iż małżonkowie w równej mierze przyczynili się do powstania majątku wspólnego. Podkreślić przy tym trzeba, że do oceny stopnia przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego nie mają przesądzającego znaczenia wyliczenia czysto rachunkowe, ocena ta najczęściej może mieć charakter jedynie przybliżony, a w konsekwencji różny stopień przyczynienia się każdego z nich może uzasadnić ustalenie nierównych udziałów tylko wtedy, gdy różnica jest istotna i wyraźnie uchwytana.

Taka sytuacja w tym wypadku nie wystąpiła. W. Z. domagała się ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym w stosunku 85% do 15%. Nie przedstawiła jednak żadnych szacunków, z których można byłoby wnosić, że wnioskodawca jedynie w 15% przyczynił się do nabycia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, a jest to podstawowy element ich dorobku.

Wydaje się, że intencją wnioskodawczyni było wykazanie, że wskutek uzależnienia męża od alkoholu, to na niej spoczywał ciężar utrzymania mieszkania oraz rodziny. Tezę tę potwierdzili nie tylko dorośli synowie, ale również orzeczenia wydawane przez Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawach o alimenty, o nakazanie wypłaty części wynagrodzenia do rąk małżonka, o leczenie odwykowe, czy też sprawy karne za znęcanie się nad rodziną. W żadnym wypadku nie mogą być poddawane w wątpliwość trudności życiowe, jakim musiała podołać wnioskodawczyni, skoro nie tylko nie mogła liczyć na wsparcie ze strony męża, ale jeszcze stała się ofiarą przestępstwa. Sąd Okręgowy zdecydowanie nie aprobuje takiej postawy uczestnika postępowania. Niemniej jednak, aby doprowadzić do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, W. Z. musiałaby udowodnić związek przyczynowy między nagannym zachowaniem męża, a powstaniem majątku wspólnego. Podstawowym jego składnikiem jest spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego. Przydział lokatorskiego prawa do lokalu miał miejsce w latach osiemdziesiątych XX wieku, a wkład mieszkaniowy małżonkowie pokryli razem ze wspólnych środków. Uzupełnienie wkładu budowlanego także pochodziło z majątku wspólnego, ponieważ odprawa wnioskodawczyni przed przejściem na emeryturę należy do wspólnego dorobku. W. Z. sama przyznała, że środki na mieszkanie stanowiły wspólny majątek i nie wskazywała na żadne okoliczności faktyczne, które mogłyby świadczyć o tym, że w tym okresie stopień przyczynienia jej męża był znacząco mniejszy niż jej. Zarówno twierdzenia W. Z., jak i zgłoszonych przez nią świadków dowodzą tego, że z uwagi na chorobę alkoholową J. Z. (1), to na niej spoczywał ciężar dbania o rodzinę. Natomiast są one nazbyt ogólne, by mogły pozwolić na ustalenie, że w istotny sposób jej przyczynienie się do zgromadzenia majątku różni się od wkładu uczestnika postępowania.

„Ważne powody”, w rozumieniu art. 43 § 2 kro, stanowią dalszą konieczną przesłankę dopuszczalności ustalenia nierównych udziałów. W pierwszej kolejności niezbędne jest ustalenie, iż jeden z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego w sposób zdecydowanie mniejszy niż drugi z nich. Za takim rozstrzygnięciem muszą przemawiać „ważne powody”, oceniane z punktu widzenia zasad współżycia społecznego, tzn. że otrzymanie przez jednego z małżonków korzyści z tej części majątku wspólnego, do której powstania on się nie przyczynił, pozostawałoby w sprzeczności z tymi zasadami.

Ponieważ W. Z. nie zdołała wykazać pierwszej z podstaw pozwalających na ustalenie nierównych udziałów, szczegółowe rozważania na temat tego, czy w tym wypadku można mówić o „ważnych powodach”, jest zbędne. Niemniej jednak, należy zauważyć, że okoliczności faktyczne, które doprowadziły do rozkładu pożycia małżeńskiego, nie są tożsame ze spełnieniem tej przesłanki. Dopuszczenie się wobec żony przestępstwa znęcania, skutkowało skazaniem J. Z. (1) za ten czyn i wymierzeniem mu kary. Nie ma żadnych wątpliwości, że takie zachowanie wnioskodawcy jest naganne. Natomiast nie jest to podstawa pozwalająca uznać, iż zachodzą „poważne powody” do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2000r., III CKN 455/00). Przy ocenie istnienia „ważnych powodów” w rozumieniu art. 43 kro, należy mieć na uwadze

całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciężących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli. Tymczasem stosunki między małżonkami zdecydowanie pogorszyły się już po tym, jak zgromadzili majątek podlegający podziałowi. Zatem, gdyby nawet przyjąć, że moralnie naganna postawa uczestnika powinna mieć znaczenie dla ustalenia nierównych udziałów, to nasiliła się ona jedynie w końcowym okresie ich pożycia.

Z tych wszystkich przyczyn, Sąd II instancji podziela ocenę prawną Sądu Rejonowego, który uznał, iż wniosek o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym należało oddalić.

Jeśli idzie o żądanie zwrotu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny małżonków, to Sąd Rejonowy uwzględnił go w przeważającej części. Oddalenie żądania dotyczyło wyłącznie zapłaty zadłużenia związanego z korzystaniem z telefonu. Jak słusznie stwierdził Sąd I instancji, nie może być mowy o wydatkach z majątku osobistego W. Z. na majątek wspólny, skoro wpłata 783,26 zł miała miejsce 4 grudnia 2012r., czyli jeszcze w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej.

Możliwe byłoby potraktowanie tego żądania, jako wniosek o zwrot wydatków z majątku wspólnego na majątek osobisty J. Z. (1), przy założeniu, że wspomniany telefon służyłby do zaspokajania wyłącznie jego osobistych potrzeb (art. 33 pkt. 4 kro). Na rozprawie apelacyjnej uczestnik postępowania stwierdził, że kupił aparat telefoniczny wnuczce i nigdy z niego nie korzystał. Z kolei wnioskodawczyni nigdy nie twierdziła, że telefon był przeznaczony wyłącznie do użytku męża. W tych okolicznościach, Sąd Okręgowy uznał, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji odpowiada prawu.

Nie zasługiwały na uwzględnienie te zarzuty, które zmierzały do skrócenia terminu płatności należności wynikającej z rozliczenia nakładów oraz terminu wydania mieszkania.

Przyczyną odroczenia płatności świadczenia oraz wydania lokalu, było przychylenie się do wniosku W. Z. o odroczenie płatności dopłaty na rzecz męża. Skoro Sąd Rejonowy wyszedł naprzeciw oczekiwaniom wnioskodawczyni, która potrzebuje czasu na zgromadzenie środków, nie mógł tego uczynić z takim pokrzywdzeniem wierzyciela, który groziłby mu bezdomnością. Oboje małżonkowie nie dysponują żadnymi oszczędnościami, zatem aby uczestnik postępowania mógł zapewnić sobie jakiegokolwiek lokum, potrzebuje pieniędzy, które będą pochodzić z dopłaty. Póki nie otrzyma należności z tego tytułu, ma prawo korzystać z mieszkania, będąc nadal zobowiązanym do ponoszenia połowy kosztów jego utrzymania. Nie ma również powodów, by różnicować termin płatności z tytułu dopłaty i zwrotu nakładów. Na marginesie tylko warto zaznaczyć, że strony mogą dokonać potrącenia z tytułu wzajemnych roszczeń, wówczas W. Z. będzie mogła zmniejszyć dopłatę o należność z tytułu zwrotu nakładów.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc.

Ponadto na podstawie art. 383 kpc in fine, Sąd Okręgowy zasądził od J. Z. (1) na rzecz W. Z. kwotę 270,51 zł z tytułu zwrotu wydatków z majątku osobistego na majątek wspólny w związku z kosztami utrzymania mieszkania poniesionymi przez wnioskodawczynię po wydaniu postanowienia przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy przyznał adwokatowi W. P. i radcy prawnemu J. M. wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną z urzędu w II instancji wnioskodawczyni i uczestnikowi postępowania w wysokości po 1.800 zł wraz z należnym podatkiem VAT, stosując § 16 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 8) w zw. z § 8 pkt. 6 rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2016.1714) oraz w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U.2016.1715). Ponadto Sąd przyznał radcy prawnemu J. M. 190,56 zł tytułem zwrotu kosztów podróży, stosownie do § 2 pkt. 2 drugiego z wymienionych rozporządzeń.

Wacław Banasik Małgorzata Szeromska Renata Wanecka